

VIERDE WERELDBLAD

PB-PPIB-16019
BELGIE(N) - BELGIQUE

ATD = All Together for Dignity / Agir Tous pour la Dignité / **Samen voor waardigheid**
www.atd-vierdewereld.be / Nr. 202 / maart 2018 / Verschijnt vier maal per jaar

04

VOLONTAIRS IN DE WERELD

08 WERK VOOR
IEDEREEN

11 WAARHEID OF FABEL

Uitgave van de Beweging
ATD Vierde Wereld
Victor Jacobslaan 12
1040 Brussel
(02) 647 92 25 / 647 99 00
contact@atd-vierdewereld.be
www.atd-vierdewereld.be
Internationaal: **www.atd-fourthworld.org**
Over de stichter: **www.joseph-wresinski.org/nl**
facebook.com/ATDVla

Verantwoordelijk uitgever:

Marijke Decuypere
Victor Jacobslaan 12
1040 Brussel
Foto's: ATD Vierde Wereld, tenzij anders vermeld

**Voor giften van 40 euro of meer per jaar
ontvangt u een fiscaal attest.**

IBAN: BE89 0000 7453 3685
BIC: BPOTBEB1

U kan ATD Vierde Wereld
ook opnemen in uw testament.
Bij een duolegaat gaat een deel van
uw bezit naar uw erfgenamen en een
ander deel naar ATD Vierde Wereld.
De successierechten zijn dan lager
en worden betaald door
ATD Vierde Wereld.

EDITO

VOOR HET EERST WORD IK MIJNHEER GENOEMD

De campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen staat in de startblokken en op de achtergrond flitsen al de verkiezingen van volgend jaar. In welke richting moet onze samenleving gestuurd worden? De debatten barsten los. Zullen ook de meest kwetsbare mensen gehoord worden? Een samenleving moet opgebouwd worden van onderuit. Als de visie van de zwaksten niet telt, verminkt de maatschappij zichzelf.

In Nederland hoorden we dat er 'spookburgers' bestaan, mannen en vrouwen die zozeer door de mazen van het net vallen dat ze geen enkel recht meer hebben en wettelijk niet bestaan. Tijdens een verblijf in 't Zwervel, ontmoetingscentrum van ATD Vierde Wereld in Wijhe, in de provincie Overijssel, verwonderde een man er zich over dat hij met 'mijnheer' werd aangesproken. Dat was nooit eerder gebeurd.

In Duitsland en in Berlijn in het bijzonder, zetten daklozen hun tent neer tussen het struikgewas langsheen de spoorwegen. Om te overleven doorkruisen ze de stad, op zoek naar lege flessen die statiegeld opleveren. Hun aantal is in tien jaar tijd verviervoudigd.

In Groot-Brittannië wil de Children Act een goed leven voor alle kinderen, maar dat bracht mee dat duizenden kinderen voor adoptie werden weggehaald bij hun familie die als 'te arm' of 'te ziek' werd beoordeeld.

En bij ons? De economie loopt gesmeerd en is er veel werk. Een ideale tijd om de langdurige werkloosheid echt tot het nulpunt te herleiden. Elke mens kan immers een nuttige bijdrage leveren aan de samenleving.

En hoe kunnen ouders ondersteund worden als hun bestaan zo onzeker is dat ze hun kinderen geen ontplooiingskansen kunnen geven als stapstenen naar de toekomst? Hoe de band aanmoedigen tussen ouders en kinderen als het toch tot plaatsing komt? Het is vanuit deze zorg dat ATD Vierde Wereld zich samen met andere verenigingen verzet tegen een wet over het statuut van pleegzorgers.

Deze vragen zijn een leeswijzer voor dit nummer. Ook hebben we het over vooroordelen die een verkleurd beeld oproepen van mensen die kwetsbaar zijn. En we tonen het engagement van twee vrijwilligers van ATD Vierde Wereld.

Politieke keuzes zijn onontbeerlijk voor een solidaire samenleving. Maar ook onze keuzes, als burgers van deze samenleving, om met een andere blik te kijken en altijd en overal de kant te kiezen van de meest kwetsbaren, maken het verschil. Een inzet voor de lange termijn.

Georges de Kerchove
Nationaal team

**Bea Cantillon, directeur van het Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleek (Universiteit Antwerpen), in De Morgen van 13 oktober 2017*

OP EEN STOEL ZITTEN

De zonen van Cindy zijn in een tehuis geplaatst. Ze ziet haar jongens alleen tijdens het wekelijks bezoek van twee uur 's woensdags en nog eens twee uur om de veertien dagen 's zaterdags. Hoewel de kinderen in een tehuis op nauwelijks 12 km van de woonplaats van Cindy wonen, moet ze toch per bezoek op meer dan twee uur reistijd rekenen: een klein half uur lopen naar de dichtstbijzijnde bushalte, daarna een busrit

van een half uur, en bij de terugkeer minstens een kwartier op de bus wachten. Bovendien valt de voetbaltraining van Kevin, de oudste, samen met het bezoekuur van de woensdag. Toch kan dat niet later gepland worden. Andere ouders komen dezelfde dag ook hun kinderen bezoeken en voor het tehuis is het organisatorisch niet haalbaar dit anders te regelen. Cindy voelt zich minder op haar gemak in de bezoekruimte als er andere ouders aanwezig zijn en haar oudste zoon ziet ze dan niet... Dus komt Cindy soms niet opdagen. Ze zou veel liever haar zonen thuis ontvangen.

Als ze mij leert kennen, vraagt ze onmiddellijk of ik daarvoor kan zorgen. Ik moet even slikken, want dit lijkt me geen eenvoudige zaak. Samen vragen we een afspraak met de consulente en de begeleidster van het tehuis. Zij beslissen dat de kinderen eenmaal per maand naar huis mogen komen op voorwaarde dat ik erbij ben en Cindy van haar kant altijd stipt naar de bezoekmomenten komt. Ze wil haar kinderen dolgraag weer thuis ontvangen en dus neemt ze mijn aanwezigheid erbij. Zelf zit ik wat met mijn handen in het haar. Ik wil immers niet als een pottenkijker overkomen en zeker niet de indruk wekken de ouderrol over te nemen.

Bij de eerste bezoekdag thuis merk ik dat Cindy dolblij is dat ze de lievelingsgerechten van haar kinderen kan koken. Ze geniet van de vrolijke lach die door haar woning schalt. Glunderend kijkt ze toe hoe ze het eten verorberen, hoe ze samen voetballen, ...

En ik, ... ik probeer alleen aanwezig te zijn. Daarin slaag ik zo te zien. Natuurlijk hoopt Cindy dat haar kinderen thuis mogen blijven slapen. Als ze na maanden aandringen bij de jeugdrechter daar nog altijd een nee op krijgt, slingert ze me naar mijn hoofd: "En jij, het enige wat je doet is op je stoel zitten."

En toch: ik kan aan de consulente en het tehuis vertellen hoe Cindy grenzen stelt en zeker niet alles toelaat. Ook voor Kevin en Matthi worden de maandelijkse bezoeken belangrijker. In de zomervakantie verkrijgen we dat ze naast het maandelijks bezoek ook nog uitstapjes mogen maken. Het jaar daarop krijgt het gezin de toestemming samen met Pirliewiet op vakantie te gaan. De band tussen zonen en moeder wordt steeds hechter en ook het vertrouwen in Cindy groeit. Mijn voortdurende aanwezigheid is niet meer noodzakelijk. Als ook dit goed loopt, mogen de kinderen eindelijk een volledig weekend naar huis, overnachting inclusief. En ik, ... ik ben dan niet meer nodig.

Marijke Decuypere

▲ Guy en Vanessa. © TERTIO / Frederique Vanneuville

VOLONTAIRS IN DE WERELD

KIEZEN VOOR SOLIDARITEIT, TOT ACHTER DE GORDIJNEN

NA JAREN IN HET BUITENLAND WILLEN GUY EN VANESSA MALFAIT-JOOS OOK IN EIGEN LAND MEEWERKEN AAN EEN TEGENSTROOM. HUMOR EN LEVENSVREUGDE BRACHTEN ZE MEE UIT DE FILIPIJNEN.

Guy was 26, Vanessa 24, toen ze in 1996 een ontdekkingsstage liepen bij ATD Vierde Wereld. De keuze voor een eenvoudige levensstijl, in verbondenheid met wie het 't moeilijkst heeft was één van de dingen die hen in het vrijwilligerswerk aansprak. Het jaar erop vertrokken ze naar Haiti. "Hoe sober we ook leefden, in Haiti was er nog een grote kloof tussen ons en de mensen waarmee we werkten. Daar moesten we leren mee omgaan, zonder te verkrampen in schuldgevoelens. Je kan niet uitkomen dat je uit een totaal andere wereld komt en dat is ook niet de bedoeling" zegt Vanessa.

Na vier jaar wachtte hen een opdracht in Nederland. Enkele jaren later, in 2010, vertrokken ze met hun kinderen naar Manilla, de alsmaar groeiende hoofdstad van de Filipijnen.

Guy: "Dat was een grote stap, zeker ook voor onze drie zonen. Maar we wisten: als het niet lukt kunnen we terugkeren." Guy en Vanessa benadrukken dat hun sobere levensstijl geen armoede is. Ze kunnen immers nog altijd keuzes maken.

Guy: "We hebben als gezin en als organisatie altijd meer middelen en dat beïnvloedt onze verhouding met mensen in armoede. Het is altijd zoeken hoe we solidair kunnen zijn zonder te vervallen in uitdelen, zonder onrealistische verwachtingen te scheppen."

Een andere wereld

"In Manilla leerden we bijzondere mensen kennen. W. woonde met vele anderen onder een brug en was een van de weinige mannen die regelmatig naar onze forum(dialogo)-

▲ Vier keer per jaar komen medestanders en militanten samen om de richting van ATD in de Filippijnen te bepalen

bijeenkomsten kwam. Op een kruispunt met verkeerslichten, in de buurt van de brug, verkocht hij sigaretten, water of kranten aan chauffeurs. Hij was veertig en volkomen uitgeput door dit leven: 'Ik zou taxichauffeur willen worden'. Of we hem geld konden lenen? Met zo'n vraag hebben we altijd moeite. Er zijn zoveel andere mensen die het ook moeilijk hebben. Waarom hem helpen en anderen niet? We wikten en wogen en deden het toch. Hij haalde zijn rijbewijs maar kon niet in het circuit van taxichauffeurs geraken. Hij vond wel werk als bijrijder bij een vrachtwagenbedrijf, maar toen hij daar werd weggestuurd, kwam hij op straat terecht, want onder de brug was hij niet meer welkom. We volgden zijn parcours en leerden zo situaties van uitsluiting kennen die tot dan toe onbekend waren voor ons."

Van een landelijk gelegen ontmoetingscentrum in Nederland naar Manilla, een stad met een jonge bevolking, met twintig miljoen inwoners, dat was landen in een heel andere wereld.

Guy: "Er zijn in Nederland heel wat sociale voorzieningen en dat is prachtig, maar we zagen er ook hoe weinig greep sommige gezinnen nog hebben op hun eigen leven. In Manilla moeten mensen wel hun eigen leven in handen nemen. Veel gezinnen konden overleven door kleine, informele jobs, wat in Nederland meestal verboden is. Twee verschillende samenlevingen, die toch van elkaar kunnen leren."

De Filippijnen zijn zelf een land van contrasten

Er zijn veel traditionele vissers en boeren die kleine stukjes land bewerken. Maar er zijn ook rijke families met grote plantages van suikerriet of rijst. En in sommige delen van Manilla lijkt het leven op dat in de Verenigde Staten.

Overstromingen, aardbevingen, landverschuivingen en vulkaanuitbarstingen. De Filippijnen halen vaak het nieuws met rampen. Maar er is ook de mooie natuur, krachtige familie- en vriendschapsbanden, een indrukwekkend aanpassingsvermogen en een heel eigen manier van omgaan met tegenstellingen. Mensen hebben humor, hebben een luchtige en feestelijke aard. "Dat hebben we moeten leren want het viel ineens op hoe serieus wij zijn" zeggen Guy en Vanessa.

ATD Vierde Wereld is sinds 1987 aanwezig in Manilla en Guy en Vanessa vervoegden er in 2010 een klein team.

Vanessa: "We volgden eerst een taal cursus Tagalog (dat naast het Engels een officiële taal is). Daarna werkten we mee aan straatbibliotheken en allerlei culturele acties voor kinderen. Voor de volwassenen was er het Forum, de lokale volksuniversiteit van de vierde wereld. Die acties hebben we verder uitgebouwd. Ik begeleidde enkele jaren het Forum, maar deed voortdurend beroep op andere mensen. Dat was absoluut nodig om voeling te hebben. Er was de taal, de andere stijl, de visuele uitdrukkingsvormen, de humor en de grapjes die niet mochten ontbreken."

Na jaren ontdekten we nog gezinnen, weggestopt achter een plank of gordijn

Volontairs komen liefst niet met kant- en klare oplossingen, wel met een open geest en met hun inzichten en ervaring.

Guy: "We waren aanwezig bij een honderdtal gezinnen die onder een brug leefden en op een enorm kerkhof. In en rond de grafhuisjes wonen naar schatting 1000 tot 5000 mensen. Ze kunnen er iets verdienen met het dragen van kisten, het onderhouden van graven en diensten aan bezoekers. Onder

▲ Guy leest voor tijdens de straatbibliotheek

▲ Leven onder een brug

de autowegbrug over een afvoerkanaal en naast de spoorweg was een hele wijk gegroeid. Een slechtere woonplek is moeilijk te bedenken. Ook in die gemeenschappen waren er verschillen. Sommige gezinnen waren stabiel en konden plannen, andere raakten sneller uit evenwicht en werden uitgesloten. Na jaren ontdekten we nog gezinnen, weggestopt achter een plank of gordijn.”

En hoe gaat de overheid om met deze situatie?

Vanessa: “Het aantal gezinnen dat noodgedwongen ergens een terrein inneemt is zo groot dat de overheid hun bestaan niet kan ontkennen. De sociale diensten bereiken hen meer en meer. Er zijn ook heel wat initiatieven van organisaties en private instellingen, en heel wat jongeren doen vrijwilligerswerk.”

Guy: “Zoals overall is grote armoede storend. De overheid besliste om de nederzetting onder de brug op te ruimen. De bewoners konden het proces ondanks zogenaamde inspraakbijeenkomsten weinig beïnvloeden en werden naar plaatsen buiten de stad gebracht, tot drie uur rijden ver. Daar kregen ze betere huisvesting, een perceeltje grond en een woning, waarvan ze op dertig jaar eigenaar kunnen worden. Maar ze waren afgesneden van de mogelijkheden om iets te verdienen. Hoe moesten ze dan hun afbetaling doen en ook nog overleven? Weg van de school van de kinderen, dat was ook een knelpunt. In de stad zijn er bovendien organisaties die studiebeurzen en andere hulp geven. Buiten Manilla heb je dat niet. Sommige mensen keerden dan ook terug naar de vertrouwde brug. Zij kwamen op een zwarte lijst en werden bestempeld als ondankbaar en zelfs gezien als fraudeurs. Samen met andere organisaties probeerden we de stem van deze gezinnen te laten horen.”

Mensen in armoede worden beschuldigd, maar er is ook een tegenstroom

Na twintig jaar buitenland zijn Guy en Vanessa sinds enkele maanden terug in België. Guy was erg onder de indruk van een bijeenkomst van het Netwerk tegen Armoede: “Zoveel verenigingen waar armen het woord nemen, die samen zoeken hoe er vooruitgang kan geboekt worden, en dat vanuit een visie die zeer verwant is met de inspiratie van ATD Vierde Wereld, het was alsof ik droomde.”

Vanessa: “Toch merken we dat armoede niet weg is. We wonen in de Brusselse rand en zien er mensen die wonen in totaal ongeschikte woningen. We zijn geschokt door cijfers over het aantal kinderen dat opgroeit in armoede. En we voelen een klimaat dat hoe langer hoe meer de schuld voor de armoede afschuift op de mensen zelf.”

Guy: “De stroom gaat in die richting, maar er zijn ook tegenstromen en daar willen wij aan meewerken, bescheiden maar vol dynamisme en levensvreugde zoals de Filipino’s ons leerden.”

Georges de Kerchove – M.T. Poppe

WAAROM VOLONTAIR WORDEN BIJ ATD VIERDE WERELD?

Omdat je wil kiezen voor armoedebestrijding en een andere manier van samenleven over grenzen heen

Ongeveer 400 vrijwilligers werken voltiids mee in diverse teams van ATD Vierde Wereld over heel de wereld. Er zijn nu vrijwilligers uit 40 landen en ze beschouwen hun verscheidenheid in afkomst, professionele achtergrond en leeftijd als een troef. Veel vrijwilligers zijn reeds meer dan 20 jaar geëngageerd, anderen enkele maanden. Ze zijn single, of zetten de stap samen met hun partner en/of gezin. De drijfveren hiervoor kunnen heel verschillend zijn, alsook de concrete taken en verantwoordelijkheden die ze dragen.

Ze delen wel de gemeenschappelijke wil om samen met mensen in armoede te strijden tegen dit onrecht. Ze zijn bereid om te leren en ze experimenteren met nieuwe werk- en leefvormen die bijdragen aan een wereld zonder armoede en een warmere samenleving. Vrijwilligers hebben een arbeidscontract met de bijhorende sociale bescherming en ontvangen dezelfde bescheiden toelage, ongeacht hun anciënniteit, ervaring of kwalificaties. Er is een extra toelage voor de kinderen. Ook voor woning en energiekosten zijn er tegemoetkomingen. Kiezen voor het vrijwilligerschap betekent ook dat je niet steeds in je eigen regio blijft. Nadat je het vrijwilligerschap in eigen land leerde kennen, krijg je een

voorstel voor een nieuwe uitdaging. Ongeveer om de 5 à 7 jaar veranderen brengt vernieuwingskansen voor de vrijwilliger en de beweging.

Ontdekkingsstage

De internationale beweging ATD Vierde Wereld beter leren kennen, en in het bijzonder het internationaal vrijwilligerschap, kennis verwerven over armoede en het antwoord van ATD Vierde Wereld hierop, dat is het doel van een ontdekkingsstage.

We bieden een beroepsinlevingsovereenkomst aan: dit is een contract van 6 maanden, voltiids, met een minimumvergoeding. Tijdens die proeftijd zijn er ook ontmoetingen met andere stagiaires in België en Europa. Indien mogelijk geven we de kans om een internationaal gebeuren mee te maken. We beschikken over een woning met 3 kamers waar jongeren die kiezen om het vrijwilligerschap te ontdekken, kunnen samenleven. Aan het einde van de stage bepaalt de stagiaire samen met ATD Vierde Wereld of deze vorm van inzet bij hem/haar past.

Wil je meer weten over het vrijwilligerschap of heb je interesse voor een stage, neem dan zeker contact op met ons, via het secretariaat in Brussel.

Voluntariatsdag in Gent ▲

Meer portretten van vrijwilligers, op www.atd-vierdewereld.be
(Klik linksboven op: Wie zijn we/onze leden/vrijwilligers)

Joseph Wresinski en de oorsprong van het vrijwilligerschap.

In de jaren 1950 en 1960 begonnen jongeren in Europa rond te reizen en zochten ze ook plaatsen om hun idealen waar te maken. Vanaf 1960 komen jongeren uit verschillende landen meewerken met Joseph Wresinski in een daklozenkamp in de Parijse banlieue. Met hen richt hij het internationaal vrijwilligerschap op zodat jongeren zich voor langere tijd kunnen engageren. Meer over Joseph Wresinski op: www.joseph-wresinski.org/nl

Ides Nicaise aan het werk tijdens een bijeenkomst rond Waarheid of fabel – subthema werk ▲

WERK VOOR IEDEREEN

IS EEN SAMENLEVING ZONDER LANGDURIGE WERKLOOSHEID MOGELIJK? EEN EXPERIMENT IN FRANKRIJK ZOEKT HET UIT. EN BIJ ONS? PROFESSOR IDES NICAISE IS OVERTUIGD DAT ER VOLDOENDE WERK IS VOOR IEDEREEN. DAARVOOR ZIJN SOCIALE INVESTERINGEN NODIG MAAR DIE BETALEN ZICHZELF TERUG.

Nu de economie en de werkgelegenheid in Europa aantrekken, wordt er opnieuw luidop gedroomd van werk voor iedereen. Eén van de verkiezingsbeloften van Angela Merkel vorig jaar was de terugkeer naar volledige tewerkstelling tegen het jaar 2025. In België echode Vicepremier en Minister van Werk Kris Peeters dat dit ook bij ons haalbaar moest zijn. Sommige commentatoren haalden ongelovig de schouders op. Maar waarom zouden we dat idee niet met beide handen aangrijpen? En zouden we niet voor één keer beginnen met de grootste uitdaging: de langdurige werkloosheid uitbannen? Onze beleidsmakers willen de armoede terecht liever bestrijden met werk dan met uitkeringen. Alleen pakken zij het langs de verkeerde kant aan, door de uitkeringen af te bouwen, werklozen in een keurslijf te dwingen en mini-jobs te scheppen. Het recht op arbeid is een mensenrecht, en het houdt ook de vrije

keuze van werk in, degelijke lonen en arbeidsvoorwaarden, en bescherming tegen werkloosheid. Geen mini-jobs dus, geen honger-uitkeringen, geen verplichte gemeenschapsdienst, enzovoort.

Elke mens kan een nuttige bijdrage leveren aan de samenleving

In Frankrijk werd twee jaar geleden, op 29 februari 2016, een wet gestemd die – startend in tien piloot-regio's - lokale overheden betoelaagt om werk te maken van 'zones zonder langdurige werkloosheid' (territoires zéro chômeurs de longue durée – zie www.tzcl.fr).

Uitgangspunt is de overtuiging dat niemand 'niet inzetbaar' is: elke mens kan een nuttige bijdrage aan de samenleving

Regionale volksuniversiteit op 10 februari 2018 rond vrijwilligerswerk. Ook tijdens de volksuniversiteit in april 2018 zal het thema "werk" aan bod komen. ▲

leveren, ook laaggeletterde en langdurig werkloze mensen – op voorwaarde dat het aangeboden werk vertrekt van hun mogelijkheden en aspiraties, en hen groeikansen biedt. Andere principes van de wet zijn dat er voldoende werk is voor iedereen, en voldoende middelen om dat werk ook te vergoeden. Alleen moeten die middelen en dat werk gecombineerd worden tot betaalde banen. Het is een kwestie van politieke wil, en van een geschikt kader dat sociale ondernemers kansen biedt. Concreet worden de banen samen gefinancierd door de centrale en lokale overheden, terwijl ze op termijn ook eigen inkomsten opleveren.

Om de nodige nieuwe banen te scheppen worden niches van lokale behoeften onderzocht, en wordt concurrentie met bestaande diensten nauwkeurig vermeden. Sectoren met veel niet-gevulde behoeften zijn bijvoorbeeld de diensten aan personen of bedrijven, bio-tuinbouw, de kringloop-economie, sport-recreatie-cultuur-toerisme, onderhoud, kleine renovatiewerken... En om het werk op maat van elke werkzoekende te snijden, worden de mogelijkheden van elke langdurig werkzoekende in kaart gebracht. Specifieke sociale ondernemingen ('entreprises à but d'emploi') zorgen voor integratietrajecten met omkadering en opleiding. De betrokken werknemers krijgen een contract van onbepaalde duur tegen (minstens) het minimumloon.

Het gunstig effect van sociale tewerkstelling

Sommige vrijemarkt-economen fronsen de wenkbrauwen bij zo'n aanpak: zij vrezen voor inefficiënties, dure maatregelen die leiden tot verhoging van de belastingdruk en concurrentievervalsing tegenover gewone bedrijven. Dat is te kort door de bocht. De arbeidsmarkt mag geen vrije markt zijn die louter werkt volgens de wetten van vraag en aanbod: het recht op arbeid als mensenrecht vereist overheidstussenkomst en beschermende regels. Bovendien hoeft de betrokken doelgroep

niet levenslang in die sociale tewerkstelling te blijven: na enkele jaren is doorstroming naar niet-gesubsidieerde banen voor velen mogelijk. En er zijn zelfs aantoonbare efficiëntie-winsten. Langdurige werkloosheid is immers vaak schadelijker voor de economie dan sociale tewerkstelling: ze maakt mensen ziek, soms zelfs levenslang afhankelijk. Ze leidt tot sociale spanningen, soms zelfs tot geweld of criminaliteit. Grootschalige langdurige werkloosheid drukt het verbruik, waardoor de economie achteruit boert. De kinderen van langdurig werklozen hebben het moeilijk op school en komen op hun beurt vaak in armoede terecht. Meerdere studies tonen aan dat kwaliteitsvolle integratietrajecten voor langdurig werklozen zelfs op vrij korte termijn gunstig zijn voor het overheidsbudget: ze verlichten de uitgaven voor sociale zekerheid en verhogen op termijn de sociale bijdragen en belastingopbrengsten. In die zin gaat het om rendabele 'sociale investeringen'.

Van onderuit werken om de langdurige werkloosheid tot nul te herleiden

In eigen land lanceerde de Christelijke vakbond ACV vorig jaar het idee van een 'recht op een basisbaan' na twee jaar werkloosheid. Daarmee werd opnieuw aangeknoopt bij maatregelen zoals het vroegere 'Derde Arbeids Circuit' (DAC) of de Nederlandse Melkert-banen: maatregelen die wel tekorten vertoonden maar die vooral gebaseerd waren op een economische visie waarin de waardigheid van kwetsbare groepen centraal stond. In de 'territoires zéro chômeurs de longue durée' wordt van onderuit gewerkt, op lokaal niveau, maar gaat men een stap verder: de ambitie is om de langdurige werkloosheid tot nul te herleiden. Economie, armoedebestrijding en de realisatie van mensenrechten kunnen echt hand in hand gaan.

Ides Nicaise (ides.nicaise@kuleuven.be)

WAAROM EEN UITGEBREID STATUUT VOOR PLEEGZORGERS ONS ONGERUST MAAKT

Samen met andere organisaties tekende ATD Vierde Wereld beroep aan tegen een wet die het statuut van pleegzorgers regelt. Isabelle Maes, voorzitter ATD Vierde Wereld Vlaanderen, geeft uitleg.

Sommige kinderen maken thuis dingen mee die hen schade berokkenen en die hen belemmeren in hun ontwikkeling? Is pleegzorg dan geen goede oplossing?

Elk kind heeft het recht om op te groeien in een veilige omgeving die ontplooiingskansen biedt. Soms is plaatsing de beste keuze en er zijn heel wat pleegzorgers die hun taak op de best mogelijke manier invullen. Maar gezinnen in armoede hebben buitensporig veel te maken met de uithuisplaatsing van kinderen. Dat is geen toeval.

De armoede leidt tot de plaatsing van kinderen?

Ja. Kinderen opvoeden is niet altijd gemakkelijk. Voor ouders die het hoofd moeten bieden aan armoede en die al hun wilskracht nodig hebben voor de dagdagelijkse eisen van het leven, is die taak nog moeilijker. En dan gaat er soms iets mis.

Ouders moeten ondersteund worden en pas als het dan niet lukt mogen kinderen geplaatst worden. Dat principe is toch al breed aanvaard?

Er wordt zeker ingezet op gezinsondersteuning. Probleem is dat heel wat diensten tegen zaken aanlopen waaraan ze niets kunnen doen: te laag inkomen, slechte huisvesting, werkloosheid. Dat geeft stress en die stress kunnen hulpverleners niet wegnemen waardoor de opvoedingscapaciteiten van ouders te weinig kansen krijgen. Als de kinderen dan geplaatst worden blijven ouders achter in dezelfde moeilijke omstandigheden. Zij moeten nog meer uitzoeken hoe zij hun leven op de sporen kunnen houden. Dat je niet goed genoeg bevonden wordt om je eigen kinderen op te voeden, dat is een zware klap. En het gemis van de kinderen moet ook gedragen worden.

Waarover gaat die nieuwe wet?

Misschien eerst verduidelijken dat het niet gaat over het pleegzorgdecreet, waar Vlaanderen voor bevoegd is. Het gaat over de federale wet van 19 maart 2017 die een extra luik over pleegzorg toevoegt in het Burgerlijk Wetboek. Daardoor is er een wettelijke basis om meer beslissingsrecht toe te kennen aan pleegzorgers bij keuzes die te maken heb-

ben met opvoeding, opleiding, ontspanning, gezondheid en levensbeschouwing van het kind. De ouders van geplaatste kinderen zijn niet gehoord door de politieke verantwoordelijken, ondanks de herhaaldelijke vragen van verschillende verenigingen die strijden tegen armoede.

ATD Vierde Wereld en andere verenigingen tekenden beroep aan. Waarom?

Ouders en pleegzorgers moeten voortaan overeenkomen hoe ze het ouderlijke gezag delen. Maar er is geen gelijkheid tussen de partijen. Onze grote bezorgdheid komt voor uit de ervaringen van kwetsbare gezinnen. Het gaat om een dialoog die op zich al heel moeilijk is. Als ouders met een achtergrond van armoede geen echte steun vinden is de kans groot dat ze worden gediscrimineerd en als onbekwaam worden bekeken. Het akkoord van ouders om de pleegzorgers alle belangrijke beslissingen te laten nemen over het kind, is dan een onvrije keuze met verregaande gevolgen. De familierechtbank moet deze schriftelijke overeenkomst bevestigen en kan ze enkel terugschroeven als ze in strijd is met de belangen van het kind. De rol die de familierechter krijgt schept ook verarring. Wij vragen dat de jeugdrechter, die het dossier al kent, bevoegd blijft.

De grens tussen plaatsing en adoptie vervaagt?

Een plaatsing is een tijdelijke maatregel. In die periode moet de band tussen ouders en kind behouden blijven en aangevoerd worden. Deze wet is volgens ons een maatregel in omgekeerde zin en daarom een schending van het recht op gezinsleven. In de praktijk merken we dat kinderen vaak niet meer terugkeren. Als de pleegzorgers nu ook zelf alle belangrijke beslissingen kunnen nemen dan lijkt het heel sterk op een verdoken adoptie.

Interview: M.T. Poppe

Het beroep werd ingediend door: ATD Vierde Wereld België, Netwerk Tegen Armoede, Le Forum-Bruxelles contre les inégalités, Réseau Wallon de Lutte contre la Pauvreté, Belgisch Netwerk Armoedebestrijding, Mouvement Luttes Solidarités Travail (LST).

informatie helpt om vooroordelen te herkennen ▲

WAARHEID OF FABEL

OVER HET HERKENNEN EN ONTKRACHTEN VAN VOOROORDELEN

Een gekend scenario. Je komt samen met familie of vrienden en voor je het weet gaat het gesprek een richting uit die je diep doet zuchten. De clichés rond mensen in armoede vliegen je rond de oren. 'Ze zouden beter wat minder kinderen maken. Of moeite doen om werk te vinden zodat ze niet op de kap van de staat moeten leven.' Je haalt diep adem en weet dat je hier verschillende argumenten tegenin kan brengen. Maar het heeft geen zin. Je zou meteen een tegenreactie uitlokken en de discussie zou weer op niets uitdraaien.

Vooroordelen zijn van alle tijden. Niemand ontkomt eraan. De vraag is niet of ik vooroordelen heb maar of ik er mij van bewust ben. We merken dat vooroordelen over mensen in armoede de laatste jaren sterk de kop opsteken. Een verharding van het debat valt op. Er is nog weinig ruimte voor nuancering, laat staan voor tegenargumenten. Daarom werkt ATD Vierde Wereld Vlaanderen aan het project 'waarheid of fabel – ontcrachten van vooroordelen over mensen in armoede'.

Mensen in armoede keken samen met onderzoekers, journalisten en medestanders welke vooroordelen hardnekkig blijven bestaan. Via Kruising van Kennis zochten ze naar wat er achter de vooroordelen leeft en hoe ze ervaren worden. Ook de volksuniversiteit werkte op dit thema. Het resultaat is een lijst van zowat 50 vooroordelen of foute veralgemeningen. Ze raken alle levensdomeinen: gezondheid, werk, onderwijs, gezin, huisvesting enz... Vervolgens leverden verschillende wetenschappers een bijdrage om de vooroordelen te ontcrachten, of te nuanceren in het geval van foute ver-

algemeningen. Tenslotte verzamelden we getuigenissen van mensen met armoede-ervaring.

Een voorproefje? Vooroordeel: Mensen in armoede kunnen geen prioriteiten stellen en geven geld uit aan nutteloze dingen zoals huisdieren. Reactie: Uit onderzoek blijkt dat gezinnen in armoede juist wel prioriteiten stellen en een kleiner aandeel van hun budget aan huisdieren geven. De positieve invloed die huisdieren op hun baasjes hebben, is niet te onderschatten. Sara, weduwe van 53 jaar, verwoordt het zo: "Een huisdier helpt tegen de eenzaamheid. Dieren leiden je ook af, je denkt minder aan wat er niet gaat in je leven. Dankzij mijn hond kom ik nog eens buiten."

We willen een vlot leesbaar en aantrekkelijk boekje maken voor een ruim publiek: mensen die beroepshalve of in hun vrije tijd met mensen in armoede te maken hebben (maatschappelijk werkers, zorg- en verpleegkundigen in de thuiszorg, leerkrachten, vrijwilligers in voedselbanken, jeugdleiders, ...) en die soms vragen hebben bij wat ze meemaken in hun relatie met mensen in armoede. Ook mensen die in armoede leven en zich aangevallen voelen door opmerkingen in hun omgeving of die te vaak de schuld van armoede bij zichzelf zoeken. Tenslotte iedere geëngageerde burger die zich beter wil wapenen in het omgaan met foute of ongenuanceerde berichtgeving over armoede. We zullen tips aanreiken om op een constructieve manier in dialoog te gaan. In plaats van een wij-zij verhaal willen we een verhaal brengen dat verbindt.

KALENDER

VOLKSUNIVERSITEIT VAN DE VIERDE WERELD

Zaterdag 7 april 2018

Zaterdag 30 juni 2018

Plaats van dialoog en vorming met mensen in armoede

LEDENDAG

Zaterdag 2 juni 2018

LEESBIJEENKOMSTEN

Raadpleeg daarvoor onze website.

INFORMATIE-ONTMOETING: *De internationale Beweging ATD Vierde Wereld in België, wat is dat, wie zijn dat?*

De beste manier om dat echt te weten te komen is ons ontmoeten. Maak een afspraak.

GEÏNTERESSEERD IN EEN VAN DEZE ACTIVITEITEN?

Informeren en aanmelden via het secretariaat:
contact@atd-vierdewereld.be.

Actuele informatie: zie www.atd-vierdewereld.be

De boom aan het Centraal-Station, een levend monument voor de Straatdoden. Afspraak op 25 april om 11u in het Stadhuis van Brussel voor de jaarlijkse herdenkingsceremonie van het Straatdodencollectief

LIDMAATSCHAP

We doen een warme oproep om je lidmaatschap voor 2018 vernieuwen! Een symbolische daad om ATD Vierde Wereld te steunen in haar strijd tegen extreme armoede!

- Stort 3 euro aan ATD Vierde Wereld (IBAN: BE89 0000 7453 3685) met de vermelding "lidmaatschap". Hiervoor krijg je een lidkaart.
- Indien je meer dan 3 euro stort, wordt dit als een gift beschouwd. Indien je giften jaarlijks meer dan 40 euro bedragen, heb je recht op een fiscaal attest.